

Gans verdient beter!

Waanzin van de ganzenbestrijding in 10 stellingen

Geen dier heeft meer vijanden dan de (grauwe) gans. Boeren, jagers, vogelliefhebbers, natuurbeheerders, ja zelfs hengelaars, willen de vogel te vuur en te zwaard bestrijden. Ze betichten het dier van kwaden zoals het leegroven van graslanden, het onderpoepen en platstampen van weilanden en natuurgebieden, het vermorzelen van rietkragen, het doen neerstorten van vliegtuigen, het ziek maken van vee en ze zouden ook nog eens het voortbestaan van mede(weide)vogels bedreigen. De hetze tegen het dier heeft epidemische vormen aangenomen. De staatssecretaris, provincies en natuurorganisaties trekken alles uit de kast om de populaties te decimeren. Tegen beter weten in, want het is een mythe – in stand gehouden door ganzenbestrijders – dat een langdurige, drastische populatiereductie haalbaar is. De Faunabescherming zet alle informatie over het huidige ganzen'beheer' op een rijtje in 10 stellingen.

Boeren en natuurorganisaties hebben van Nederland een ganzenparadijs gemaakt.

**Meer informatie over De Faunabescherming is te vinden op
www.faunabescherming.nl of via info@faunabescherming.nl.**

*Zonnende gans in de Oostvaardersplassen.
Ganzen richten in natuurgebieden geen schade aan.
(Foto: Arno-Jan Boere)*

1. Gans is beschermd

Iedereen lijkt het vergeten te zijn door de stortvloed aan berichten over massaslachtingen en vergassing, maar de meeste ganzensoorten, waaronder de zo genadeloos vervolgde grauwe gans, zijn beschermd onder de Flora- en faunawet (Ffw). Dit betekent dat het verjagen, verstoren of bestrijden ervan verboden is. De overheid gaf de nijlgans het predicaat 'exoot', waardoor deze soort geen recht heeft op bescherming. De verwilderde, gedomesticeerde gans (soepgans) is ook vogelvrij. De Canadese gans staat op de landelijke vrijstellingslijst en mag door of namens elke grondgebruiker zonder onthefing gedood worden.

2. Populatiebeheer is onwettig

De Ffw gaat uit van het 'nee-tenzij'-principe. Dieren mogen niet opzettelijk verontrust of gedood worden tenzij:

- andere (diervriendelijke) maatregelen zijn toegepast die niet effectief bleken te zijn;
- de dieren belangrijke schade hebben aangericht of er een reële dreiging is van belangrijke schade; en
- het doden van de schadeveroorzakende dieren effectief is.

Populatiebeheer, zoals de meeste provincies nu uitvoeren, is geen grond voor de bestrijding van ganzen onder de Ffw. De provincies beweren dat populatiebeheer geen doel is, maar een middel om de schade te beperken. Omdat dit middel niet effectief is, voldoet het dus niet aan de voorwaarden die de wet voorschrijft. Provincies geven op voorhand ontheffingen (dus als er nog helemaal geen sprake is van een echte dreiging van belangrijke schade), voor lange perioden en ontheffingen-op-ontheffingen. Stuk voor stuk duidelijk strijdig met de tekst en de intentie van de Ffw.

3. Populatiebeheer is zinloos

Provincies lieten de afgelopen jaren enorme aantallen ganzen doden en ontelbare nesten vernielen. Onderzoeken door Alterra en Sovon hebben uitgewezen dat de grootschalige dodingen geen meetbaar effect hebben gehad op de grootte van de populaties en – belangrijker nog, aangezien dat de aanleiding was – op de landbouwschade. Het huidige massale dodingsbeleid is dweilen met de kraan open. Veel van de vogels die in de ruiperiode gedood worden zijn jong; het grootste deel daarvan bereikt ook zonder ingrijpen de volwassenheid niet. Bovendien vullen nieuwe dieren uit andere gebieden de vrijgekomen plekken onmiddellijk op. Ruiende vogels verblijven vaak in rustige waterrijke (natuur)gebieden, waar ze geen enkele schade veroorzaken. Waarom zou je ganzen doden (of zelfs maar tellen) in gebieden waar niemand last van ze heeft? Het gaat immers niet om schadegevoelige percelen, waarvoor ontheffingverlening volgens de Ffw bedoeld is.

4. Ganzen doden geeft méér ganzen

Hoe intensiever de bestrijding, hoe groter de overlevingskans van de resterende jongen: meer jongen bereiken de volwassenheid en gaan zelf broeden. De overgebleven dieren planten zich sneller voort om de verliezen te compenseren. Het is een basisprincipe in de ecologie: een populatie die de draagkracht van de omgeving nog niet heeft bereikt, groeit snel. Met andere woorden: ganzenbestrijding houdt de populatie in de groeifase! Een populatie blijft zich in een rap tempo herstellen bij een onveranderd voedselaanbod. Dit blijkt duidelijk uit onderzoek van Sovon in Utrecht, waar al honderdduizenden ganzen de dood vonden: het aantal ganzen in de zomer laat daar een gemiddelde jaarlijkse populatiegroei zien van maar liefst 9 procent! De vergassing van vierduizend ganzen op Texel in 2009 had een identiek effect: er leven nu op Texel zowel

*Ganzenjacht is wreed en onethisch.
(Foto: Task Force Jachtmisstanden)*

's zomers als 's winters weer net zo veel ganzen als vóór de vergassing.

5. Ganzenjacht leidt tot méér schade

De ongerichte bestrijding van ganzen leidt ertoe dat ganzen nergens rust krijgen. Dodingsacties in natuurgebieden leiden ertoe dat de vogels juist naar landbouwpercelen toe gejaagd worden. Daarbij verbruiken de dieren door het constante verjagen zo veel extra energie, dat ze dat moeten compenseren door meer te eten. Mogelijk op landbouwgrond, want daar groeit het meest voedzame gras. Boeren worden dus niet beter van het huidige ganzendodingsbeleid, eerder slechter.

6. Ganzenjacht is onethisch

Afschot is buitengewoon wreed. Filmpjes van jachtpartijen laten zien dat de vogels een lange en pijnlijke lijdensweg moeten doormaken voor ze dood zijn. De kans dat een schot hagel een grote vogel als een gans in één keer doodt, is klein. De vogels worden meestal geraakt in het lichaam of de vleugels. Om de nog levende, neergestorte vogels te doden, slingeren jagers ze vaak aan hun nek rond. Zelfs daarna leven sommige ganzen nog. Om ganzen binnen schootsafstand te krijgen, gebruiken jagers vaak lokvogels en -fluiten. Hiermee lokken ze overvliegende ganzen – vaak vogels die uit rustgebieden naar hun foerageergebieden vliegen – om ze vervolgens uit de lucht te schieten.

7. Ganzenvergassing is immoreel

Vergassing met CO₂, zoals sinds 1 juni 2015 is toegestaan, veroorzaakt extreem veel dierenleed. Het leidt tot een langzame verstikkingsdood. Het is bovendien pijnlijk omdat het gas ernstige irritatie van de slijmvliezen veroorzaakt. Een gans verliest pas na 1 minuut het bewustzijn en de hersenactiviteit houdt nog 2 tot 3 minuten aan. Het dier vertoont stuip trekkingen, snakt naar lucht en probeert te vliegen. Het sterven kan tot wel 5 minuten duren, een doodstrijd die tot nu toe alleen

bij muizen en ratten was toegestaan. Het rapport 'Euthanasie van proefdieren' uit 1993, noemt vergassen met CO₂ de *slechtste* methode om vogels te doden. De Ffw schrijft voor dat dodingsmiddelen geen onnodig lijden mogen veroorzaken; vergassing is dus in strijd met de wet. Niet alleen het inademen van hoge concentraties CO₂ is stressvol en zeer pijnlijk. Hetzelfde geldt voor het vangen, vastpakken, opslaan in containers, vervoer en het uiteindelijk overladen in de gasruimtes of, als ze niet worden vergast, een andere plek waar de dieren worden onthoofd of de nek wordt omgedraaid. Daarom verbiedt de Europese Richtlijn massale vang- en dodingsacties.

8. Ganzentellingen zijn onbetrouwbaar

Veel ganzen'beheer'plannen gaan uit van tellingen van jagers. Behalve dat zij een direct belang hebben bij hoge aantallen getelde dieren, bleken ze in de meeste gevallen foutief. Zo stelde Sovon vast dat tellingen van ganzen door jagers altijd veel hoger uitvallen dan tellingen door de aanzienlijk deskundiger en beter uitgeruste vrijwilligers van Sovon. Jagers zijn niet getraind om verschillende soorten te herkennen, zoals officiële Sovon-tellers dat wel zijn. Alterra geeft in haar rapport 'Betrouwbaarheid van aantalsschattingen van schadeveroorzakende watervogelsoorten' aan hoe moeilijk het is om betrouwbare schattingen te maken van de totale populatieaantallen. Bij het tellen van (grote concentraties) watervogels worden grote telfouten gemaakt, zowel naar boven als naar beneden. De onderzoekers concluderen dat populatieschattingen op nationaal en internationaal niveau betrouwbaarder zijn dan tellingen per deelgebied. Dat betekent dat tellingen per provincie, waar de ontheffingen op worden gebaseerd, per definitie onbetrouwbaar zijn.

*Massale vangacties zijn verboden onder de Europese Richtlijn.
(Foto: donateur Faunabescherming)*

9. Ganzenjacht is geldverspilling

De schade die ganzen zouden aanrichten wordt altijd breed uitgemeten. De kosten van de ganzenbestrijding komen zelden aan bod. De meeste provincies trekken al veel geld uit voor het in stand houden van faunabeheer-eenheden, bestaande uit plezierjagers en grondbezitters. Dit zijn indirecte kosten. Ook de directe kosten zijn aanzienlijk: het vergassen van één gans kost circa 6 euro; het gebruik van andere dodingsmethoden is

vaak nog duurder.

Het massaal doden van de vogels lost geen enkel probleem op

De kosten inclusief vangteams, de vergassingsinstallaties en de coördinatie zijn bijna 20 euro per gans. Noord-Holland gaf in 2012 ruim

90.000 euro uit voor het vergassen van 5000 ganzen en wil nog zeker 175.000 ganzen laten vergassen. Dat kost ruim 3,1 miljoen euro! Omdat massadoding de populatie niet langdurig verkleint, zijn dit jaarlijks terugkerende kosten. De werkelijke kosten blijven dus elk jaar stijgen. Dit (publieke) geld is beter besteed aan de vergoeding van echte schade aan boeren en het minder aantrekkelijk maken van gebieden voor ganzen.

10. Nederland is ganzenparadijs

Met de modernisering van de landbouw en als gevolg van allerlei natuurontwikkelingsprojecten is Nederland de laatste decennia veranderd in een waar ganzenparadijs. Nederland biedt ideale broedlocaties: moerasachtige gebieden te midden van zwaar bemeste grazige weides en graanakkers. Zelfs vlak langs de start- en landingsbanen van Schiphol verbouwen boeren op grote schaal graan. Grote delen van het bouwland zijn veranderd in onafzienbare eenvormige vlakten met eiwitrijk Engels raaigras. De enige vogelsoort die het in dit soort monoculturen goed doet, is de gans.

Alternatieven die wel werken

- Laat de ganzen met rust in natuurgebieden en ge-
doog ze op weinig schadegevoelige percelen met
overjarig grasland. Deze gebieden kunnen dienst
doen als opvanggebieden.
- Zorg voor voldoende rust in de opvanggebieden,
zodat ganzen wegblijven van de percelen waar ze
belangrijke schade kunnen veroorzaken.
- Maak op locaties waar ganzen ongewenst zijn,
zoals rond vliegvelden, van 'natte' natuur bosrijke
natuur. Vervang ganzenlokkende gewassen door
'oneetbare' gewassen of gebruik de grond voor het
plaatsen van bijvoorbeeld zonnepanelen.
- Verjaag ganzen met niet-dodelijke middelen en al-
leen van velden met schadegevoelige gewassen en
gewassen met een hoge opbrengst.
- Laat het Faunafonds alleen schade vergoeden op
percelen waar niet gejaagd is en waar de boer
beschermingsmaatregelen heeft genomen en op
de gedoogpercelen met grasland. Ondersteunend
afschot mag nooit een verplichting zijn voor het uitke-
ren van een schadevergoeding.
- Stop met het bejagen van de liefhebber van jonge-
ganzen vlees bij uitstek: de vos.

De gans verdient beter!

Conclusies

Als je een probleem hebt, pak je de oorzaak aan. Of in dit geval: als je minder ganzen wilt, moet je ze niet blijven voeren. Het massaal doden van de vogels lost geen enkel probleem op. Zolang er niets verandert, blijven de ganzen komen. Elke teruggang in aantallen is tijdelijk; de populatie groeit altijd weer aan tot draagkrachtniveau. Een niveau dat alleen de natuur kan bepalen, en niet jagers en beleidsmakers. Het is bewezen dat intensieve ganzenbestrijding landbouwschade niet vermindert. Provincies kiezen ervoor de belangen van jagers en boeren te dienen en niet het belang van de natuur. Ze blijken doof te zijn voor elk wetenschappelijk rapport dat aantoont dat ganzenjacht niet effectief is. Ze hoeven maar te kijken naar de waterschappen. Na zeventig jaar intensieve muskusrattenbestrijding zijn er nog net zo veel muskusratten als altijd.

Er is maar één manier om ervoor te zorgen dat er structureel minder ganzen komen: maak de leef- en broedgebieden minder gansvriendelijk!